ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 9, Sayı: 123, Aralık 2021, s. 331-349

ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.54136>

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date
9.11.2021

Yayınlanma Tarihi / The Publication Date
29.12.2021

Öğr. Gör. Dr. İrfan BAYTAR

Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü
i.baytar@alparslan.edu.tr
Orcid: 0000-0003-2074-8748

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet BOZKOYUN

Harran Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü
mbozkoyun@harran.edu.tr

GEVAŞ İLÇESİNİN TURİZM KAYNAKLARI VE CİTTASLOW POTANSİYELİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ¹

Öz

Günümüzde turizm sektörü sürekli bir büyüme içerisinde. Bu büyümeyi sağlayan olumlu ve olumsuz faktörler bulunmaktadır. Olumlu faktörler sanayileşme, alım gücü yükselen insan sayısındaki artış, kalabalıklardan uzaklaşma isteği, yeni yerleri, kültürleri, tatları keşfetme arzusu vb. iken, olumsuz faktörler ise iş temposu, şehirlerin büyümesi, trafik stresi, vb. dir. Yukarıda sıralanan nedenler, dinlenmeye olan ihtiyacı beraberinde getirmektedir. Turizm aktivitesine katılanların sayısını her geçen gün artması, turizm sektörünün büyümesine ve en fazla istihdam sağlayan sektörlerden birisi haline gelmesine katkı sağlamaktadır. Son yıllarda turizm sektöründe deniz, kum, güneş üçlemesi gibi turizm aktivitelerinin yanı sıra, doğal turizm kaynaklarını tercih edenler de bulunmaktadır. Kalabalıklaşan ve bunun doğal sonucu olarak da stresin arttığı şehirlerde yaşamak gün geçtikçe zorlu bir hal almaktadır. Buna karşılık, daha sakin, stressiz ve sergilediği doğal ortam özelliği sebebiyle Cittaslow'ler (Sakin Şehir), önemli çekim merkezleri haline gelmektedir. Gevaş ilçesinde; nüfusun az olması, sanayi alanlarının bulunmamasına bağlı olarak hava, su, toprak kalitesinin iyi olması,

endüstriyel ve evsel atık probleminin bulunmaması, trafik gürültüsü, ışık kirliliği gibi sorunların olmaması, bu yerleşmeyi Cittaslow adayı olması yönünde önemli avantajlar sağlamaktadır. Bu bağlamda çalışmanın amacı, Gevaş ilçesinin sahip olduğu turizm kaynaklarını ve cittaslow potansiyelini bilimsel bir çerçevede irdelemektir. Gevaş'ın sahip olduğu doğal zenginlikler ile ören yerleri ve bu yerlere erişim imkânları üzerinde durulmuştur. Bu alanlar harita ve fotoğraflarla görselleştirilerek sunulmuştur. Bu veriler ışığında ilçenin sakin şehir potansiyeli, sürdürülebilirlik özelliği göz ardı edilmeden irdelenmiştir. Gevaş ilçesinde bulunan tarihi yapılardan Akdamar kilisesi (Kutsal Haç Kilisesi), İzzeddin Şir Camisi ve Medresesi, Halime Hatun Kümbeti ve Gevaş Mezarlığı, Hişet Kale ve Mezarlığı, Aziz Astuacacın Kilisesi, Aziz Thomas Manastırı ile tabiat güzelliklerinden Akdamar Adası, Deveboynu yarımadası, Artos Dağı ilçenin önemli turizm çekicilikleri arasında bulunmaktadır.

Anahtar kelimeler: Gevaş, turizm, cittaslow, Akdamar adası

TOURISM RESOURCES OF GEVAS DISTRICT AND EVALUATION OF CITTASLOW POTENTIAL

Abstract

Today, the tourism industry is in a constant growth. There are positive and negative factors that provide this growth. Positive factors are industrialization, increase in the number of people with increasing purchasing power, desire to stay away from crowds, desire to discover new places, cultures, tastes, etc. While the negative factors are the pace of work, the growth of cities, traffic stress, etc. is. The reasons listed above bring along the need for rest. The increase in the number of participants in tourism activities contributes to the growth of the tourism sector and its becoming one of the sectors that provide the most employment. In recent years, besides tourism activities such as sea, sand and sun trilogy in the tourism sector, there are also those who prefer natural tourism resources. It is becoming more and more difficult to live in cities that become crowded and, as a natural result, stress increases. On the other hand, Cittaslows (Slow City) are becoming important centers of attraction due to their calmer, stress-free and natural environment characteristics. In the district of Gevaş; The fact that the population is low, the air, water and soil quality is good due to the absence of industrial areas, the absence of industrial and domestic waste problems, the absence of problems such as traffic noise, light pollution provide this settlement with significant advantages for being a Cittaslow candidate. In this context, the aim of the study is to examine the tourism resources and cittaslow potential of Gevaş district in a scientific framework. The natural richness of Gevaş, its ruins and access to these places are emphasized. These areas are presented by visualizing with maps and photographs. In the light of these data, the calm city potential of the district has been examined without ignoring its sustainability feature. Akdamar Church (Holy Cross Church), İzzeddin Şir Mosque and Madrasa, Halime Hatun Tomb and Gevaş Cemetery, Hişet Castle

¹ Bu çalışma, 2020 yılında düzenlenen IV. Uluslararası Batı Asya Turizm Araştırmaları Kongresinde sunulan ve özet metin olarak yayınlanan “Gevaş İlçesinin Turizm Kaynakları ve Cittaslow Potansiyeli” adlı bildiriden yararlanılarak hazırlanmıştır.

and Cemetery, St. Astuacacin Church, St. Thomas Monastery and natural beauties Akdamar Island, Deveboyu peninsula, Artos Mountain are among the historical buildings in Gevaş district are among the major tourist attractions.

Keywords: Gevaş, tourism, cittaslow, Akdamar island

GİRİŞ

Gevaş ilçesi sınırlarını kapsayan araştırma sahası, Doğu Anadolu Bölgesi'nin Yukarı Murat Van Bölümü'nde yer almaktadır. Gevaş, Van ilinin ve Van Gölü'nün güneybatısında yer almaktadır. İlçenin kuzeyinde Van Gölü, doğusunda Gürpınar ile Edremit ilçeleri, batısında Hizan ve Tatvan ilçeleri, güneyinde de Bahçesaray ve Çatak ilçeleri yer almaktadır (Şekil 1). 2020 yılı itibari ile ilçenin nüfusu 28.235 kişidir.

Şekil 1. Gevaş İlçesinin Lokasyon Haritası

Gevaş, Van ilinin 13 ilçesinden biri olup, Van Gölü kıyısında yer alan 6 ilçeden birisidir. Van iline uzaklığı yaklaşık 40 km'dir. Gevaş ilçesi, Güneydoğu Torosların bir uzantısı olan İhtiyar Şahap Dağları'nın en yüksek yerlerinden biri olan Çadır Dağı'nın (Artos Dağı) (3.537 m) kuzeyinde, Köyalı Deresi tarafından meydana getirilmiş bir vadi içerisinde kurulmuştur (Bozkoyun, vd., 2019, s. 429).

AMAÇ, MATERYAL VE YÖNTEM

Çalışma sahası turizm kaynakları bakımından önemli bir potansiyele sahiptir. Bu potansiyel, Gevaş ilçesinin sakin şehir (cittaslow) olarak değerlendirilebilirliği açısından ilçeye avantaj sağlamaktadır. Bu bağlamda, çalışmanın amacı Gevaş ilçesinin sahip olduğu turizm kaynaklarını ve cittaslow potansiyelini bilimsel bir çerçevede irdelemektir. Gevaş ilçesinin turizm kaynakları ile ilgili Van İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün yaptığı çalışmalar ile birlikte sınırlı sayıda çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Çalışma sahası ile ilgili gerekli

literatür çalışması yapılmıştır. Daha sonra çalışma alanına ait 1/25.000 ve 1/100.000 ölçekli topoğrafya haritaları temin edilmiş ve bu haritalar CBS (Coğrafi Bilgi Sistemleri) ortamında sayısallaştırılmıştır (Bunun için Google Earth Pro, Global Mapper v17.0 ve ArcMap10.5. programları kullanılmıştır). Bu programlar ile Gevaş ilçesinin turizm haritası yapılmıştır. İklim verileri Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nden alınmıştır. Büro çalışmasının sonucunda verilerin işlenmesi ile birlikte çalışma tamamlanmıştır. Çalışmada coğrafyanın dağılışı, karşılıklı ilgi ve nedensellik ilkeleri göz önünde bulundurulmuştur. Ayrıca çalışmada, arazi çalışması ile gezi ve gözlem yöntemleri de kullanılmıştır.

GEVAŞ İLÇESİNİN DOĞAL ORTAM ÖZELLİKLERİ

Doğal ve beşerî faktörler ile turizm kaynakları ve faaliyetleri arasında güçlü bir ilişki bulunur. Doğal çevre faktörlerinden iklim ve hidroğrafya, turizm faaliyetleri üzerinde etkili olmaktadır. Çalışma sahası, Güneydoğu Toroslar ve bunların doğudaki uzantısı üzerinde bulunan İhtiyar Şahap Dağları ile çevrelenmiştir. Bu dağ silsilesi üzerinde yer alan Artos Dağı (3.537 m) yüksekliğe sahiptir (Şekil 2). Genelde engebeli arazi özelliği gösterten ilçenin kuzeyden güneye doğru yükseltisi artmaktadır. Gevaş İlçesinin en alçak yerleri, Van Gölü kıyısındaki kuzey ve doğu (Gürpınar ve Edremit ilçeleri) kesimleridir. Yüksek araziler ise ilçenin güney ve güneybatı kesimlerinde yoğunlaşmaktadır (Bozkoyun, vd., 2019, s. 431).

Kaynak: (Bozkoyun, Baytar, Erginyürek., 2019, s. 5).

Şekil 2. Gevaş İlçesinin Fiziki Haritası

Van Gölü, Gevaş ilçesi için önemli bir hidroğrafik kaynaktır. Van Gölü, kapalı havza özelliği göstermektedir. Van Gölü'nün önemli su kaynakları arasında Deliçay, Bendimahi Zılan (Zeylan) Deresi ve Hoşap Suyu (Micinger) bulunmaktadır (Hoşgören, 2015, s. 113).

Dünyada iklimin etkisiyle göl seviyelerinde belli dönemlerde değişimler görülebilmektedir. Van Gölü'nde de farklı tarihlerde seviye değişimlerinin olduğu görülmektedir. Göl seviyesinin 1994-1995 yıllarında yükselmesi ile Gevaş ilçesinin kıyılarındaki bazı arazilerin sular altında kaldığı görülmektedir. Sonraki dönemlerde, sular çekildiği halde, zarar gören bu arazilerin tekrar kullanılması oldukça zor olmuştur (Yıldız ve Deniz, 2005, s. 25). Van Gölü kıyılarında meydana gelen bu değişimler, kıyıda turizme yönelik yapılan yatırımların da olumsuz etkilenmesine neden olmuştur. Göl seviyesinin yükselmesi, turizm faaliyeti yürüten bazı işletmelerin zarar görmesine, kumsalların ve kıyıdaki arazilerin zamanla sular altında kalmasına neden olmuştur. Bu durum kıyıdaki turizm faaliyetlerini olumsuz yönde etkilemiştir.

Turizm ve iklim arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır. Uygun iklim koşullarına sahip olan yerlerin daha fazla turist çektiği bilinmektedir. Bu bağlamda, Gevaş ilçesindeki iklim koşulları, yıl boyunca farklı turizm faaliyetlerine olanak sağlamaktadır. Nitekim, ilçede yaz aylarının ortalama sıcaklığı 20 °C civarındadır. Buna karşılık kış aylarında (kış turizmi) sıcaklığın 0 °C' nin altında olduğu görülmektedir. İlçenin aylara göre ortalama nem ve yağış değerlerinin ekstrem özellik göstermediği ve turizm faaliyetleri için herhangi bir engel teşkil etmediği görülmektedir (Tablo 1).

Tablo 1: Gevaş İlçesinin Yıllık Sıcaklık ve Yağış Ortalaması (1982-2016)

Aylar	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	E	K	A	Ort.
Ortalama Sıcaklık (°C)	-3,2	-2,4	1,7	8,2	12,8	17,7	21,5	21,0	16,7	10,5	4,1	-0,9	9,0
Maksimum Sıcaklık (°C)	12,2	12,0	20,7	27,2	29,6	33,0	36,2	36,5	32,5	25,0	17,0	15,0	36,5
Minimum Sıcaklık (°C)	-19,6	-20,4	-23,0	-14,2	-1,4	3,7	7,0	7,0	0,0	-4,2	-15,2	-21,6	-8,4
Ortalama Nem (%)	68,3	68,7	66,3	60,3	58,6	53,1	50,2	49,5	52,3	63,0	65,5	67,0	60,2
Toplam Yağış Ortalaması	38,9	42,7	55,1	65,3	53,8	19,5	7,9	6,8	11,3	46,3	48,1	45,4	36,7

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü Verileri, (Bozkoyun, vd., 2019, s. 6).

TURİZM

Günümüzde bazı ülkeler için önemli bir ekonomik kaynak durumuna gelen turizm, en sade anlamıyla dinlenmek ve tatil geçirmek amacıyla yolculuğa çıkmaktır. Doğanay; turizmi, gezme, görme, tanıma, dinlenme, eğlenme gibi amaçlarla yapılan gezi (1998, s. 580) olarak tanımlarken, Olalı, turizmi “sürekli kalış şekline dönüşmemek ve gelir sağlayıcı bir meslekle uğraşmamak kaydıyla yabancıların, geçici bir süre için herhangi bir ülkede kalışlarından doğan olay ve ilişkilerin bütünü” olarak tanımlanmaktadır (1983, s. 28). Bununla birlikte Tümertekin, turizmi eğlence (rekreasyon) ile tatil yapmak amacıyla seyahate çıkmak olarak açıklamaktadır (1982, s. 466). Bütün bu tanımlamalarla birlikte Türk Dil Kurumu ise turizmi “dinlenme, eğlenme, görme, tanıma vb. amaçlarla yapılan gezi ve bir ülkeye veya bir bölgeye turist çekmek için alınan ekonomik, kültürel, teknik önlemlerin, yapılan çalışmaların tümü” şeklinde tanımlanmaktadır (TDK, 2020). Turizm, üç mekânsal unsurdan oluşmaktadır. Bunları; turist çıkaran bölge, turistlerin varış bölgeleri ve iki bölge arasında kalan yerler şeklinde sıralamak mümkündür (Özgüç, 2017, s. 13-16).

Gelişmiş ülkeler ile gelişmekte olan ülkeler turizm sektöründe etkileşim halindedir. “Gelişme potansiyeli olan ülkeler, kalkınmalarıyla turizm sektöründeki yatırımların gerektirdiği sermayeleri, bilgi birikimleri ve deneyimleri olmadığından ihtiyaçlarını gelişmiş ülkelere ithal ederek tedarik etmektedirler. Bu durum beraberinde otel ve benzeri yatırımlarda yabancı sahipliğini

arttırmaktadır. Böylece kalkınmada avantaj oluşturabilecek turizm kaynaklarından yeteri oranda yararlanamama sonucu doğmaktadır. Dolayısıyla bu ülkeler gelişmemelerine karşın gelişmiş ülkelerin de kazanmalarına ve gelişmelerine katkı sağlamaktadırlar” (Baytar, 2021, s. 30).

GEVAŞ İLÇESİ'NİN TURİZM KAYNAKLARI

Gevaş ilçesi gerek doğal gerekse tarihi birçok turizm kaynağına sahiptir. Turizm potansiyeli yüksek olan bu kaynaklar yeteri kadar bilinmemektedir (Şekil 3). İlçedeki turizm potansiyeli yeterince değerlendirildiği takdirde özelde Gevaş ilçesi ve Van iline genelde ise Türkiye'nin ekonomisine katkı sağlayacaktır. Ancak bunun gerçekleşebilmesi için sermaye, tanıtım ve bilgi birikimi ile birlikte ilçeye önemli turizm yatırımlarının yapılması gerekmektedir. Turizmde son yıllarda iş temposunun ve stresinin artması kırsal turizm kaynaklarına olan ilgiyi arttırmıştır. Gevaş ilçesi de kırsal turizm kaynakları açısından önemli bir potansiyele sahiptir. “Kırsal hayata yönelik olarak artan ilgi ve hassasiyet tarım ve turizm sektörleri arasındaki ilişkiyi geliştirerek agro-turizm (tarım turizmi) kavramını ortaya çıkarmıştır. Agro-turizm, tarımsal kaynakların (çekiciliklerin) sürdürülebilirlik ilkesi çerçevesinde turistik amaçlarla kullanılmasını ifade etmektedir” (Civelek, vd., 2014, s. 15). Çeşitli kırsal turizm kaynakları ve mekânlarından, turizm amaçlı yararlanılması, bölgeler arasında görülen gelişmişlik farklarının azalmasına katkı sağlamaktadır (Akova, 2019, s. 400). Kırsal karekterde olan Gevaş ilçesi, sahip olduğu turizm kaynaklarının etkin kullanımı sayesinde, gelişmiş yerleşmelerle arasındaki gelişmişlik farkını kapatabilecektir. Gevaş, diğer gelişmiş yerleşmelerle arasındaki gelişmişlik farkını kapattığı takdirde, ilçede görülen göç hareketi üzerinde pozitif yönde bir etki oluşturacaktır.

Şekil 3. Gevaş İlçesinin Turizm Haritası

1. Akdamar Adası

Akdamar Adası, Van ilinin güneybatısı ile Van Gölü'nün güney doğusunda yer almaktadır. Adanın kıyıya en yakın olduğu nokta, Van-Bitlis yolu üzerinde yer alan Akdamar iskelesidir. Kıyı ile Akdamar Adası arasındaki mesafe yaklaşık olarak 3.4 km'dir. Adanın Gevaş ilçe merkezine olan uzaklığı ise yaklaşık 13 km'dir (Şekil 4, Şekil 5). Adanın ismi, halk arasında Ah-tamar olarak da bilinmektedir. Bu ad halk arasında yaygın olan bir efsaneyle açıklanır. Adada Tamar adında bir kızın yaşadığı, ona âşık olan bir gencin her gece Tamar'ayı görmek için karadan adaya yüzdüğü, ancak fırtınalı bir günde gencin suda boğulurken son nefesinde Ah Tamar diye seslendiği söylenir. Sevgilisini endişeyle bekleyen Tamar, sevgilisinin boğulduğunu duyunca onun da kederinden öldüğü belirtilir. Ada o günden beri Ah Tamar (Agh'tamar) adını almıştır (Güney, 2000, s. 111).

Kaynak: <https://van.ktb.gov.tr/>

Şekil 4. Akdamar Adası, Akdamar Kilisesi, Van Gölü ve Artos Dağından Bir Görünüm

Şekil 5. Akdamar Adasından Bir Görünüm

2. Akdamar Kilisesi

Akdamar Kilisesi, inanç turizmi bakımından önemli bir yere sahiptir. Kutsal haç adına Vaspurakan Kralı 1.Gagik tarafından M.S 915 ile 921 yılları arasında Keşiş Manuel'e yaptırılmıştır. Kutsal Hac'a ithaf edilen kilise, merkezi kubbeli olup dört yapraklı yonca biçimli hac plana sahiptir. Kubbenin yerden yüksekliği 20.40 metredir. Kilisenin etrafını, çeşitli bantlar halinde taş kabartmalara, İncil ve Tevrat'tan alınan dini konular, günlük olaylar ile av sahneleri işlenmiştir (Van İl ve Kültür Müdürlüğü) (Şekil 6). "Akdamar Anıt Müzesi (Kilisesi) kültürel miras turizmi kapsamında özellikle doğu turlarında vazgeçilmez bir ziyaret noktasıdır. Ermeni kültür ve mimarisinin önemli yapılarından biri olan müze günümüzde çokça ziyaretçi

ağırlamakta ve bu anlamda Türkiye turizmine katkılar sağlamaktadır. Ziyaretçi verilerine bakıldığında azımsanmayacak bir potansiyele sahip olduğu görülmektedir” (Arslan Kalay ve Yıldız, 2017, s. 133).

Şekil 6. Akdamar Adası ve Akdamar Klisesinden Bir Görünüm

3. Selçuklu Mezarlığı ve Halime Hatun Türbesi

Gevaş İlçesi'ndeki Selçuklu Mezarlığı ilçenin doğusunda bulunmaktadır. Halime Hatun Türbe 'sinin giriş kapısı üzerindeki kitabeye göre, türbe; Melik İzzeddin tarafından 1335 tarihinde, kızı Halime Hatun için yaptırılmıştır. Türbenin ustası, Ahlatlı Pehlivanoğlu Esed'dir (Van İl ve Kültür Turizm Müdürlüğü); (Şekil 7).

Şekil 7. Selçuklu Mezarlığı ve Halime Hatun Türbesinden Bir Görünüm

4. İzzeddin Şir Camii

Cami, Gevaş'ın Hişet Mahallesi'nde bulunmaktadır. Üzerinde inşasına ilişkin herhangi bir kitabe bulunmamasına rağmen, Van ve Hakkâri Hâkimi İzzettin Şir tarafından yaptırıldığı kabul edilmektedir. Genel olarak XIV-XV yüzyıllarda inşa edildiği tahmin edilmektedir (Van İl ve Kültür Turizm Müdürlüğü) (Şekil 8). “Cami de kare planlı harimden meydana gelmiştir. Harim mihrab önünde kubbe bulunan üç sahınlı bir plan göstermektedir. Mihrab önü kubbesi ve bunun iki yanındaki dikine beşik tonozla örtülü bölümlerden oluşan birinci sahn, gerisinde ise enine düzenlenmiş diğer iki sahn yer almaktadır. Sahınlara arasındaki üçer kemer açıklığı birbirlerine geçişi sağlamaktadır. Boydan boya uzanan sivri beşik tonozlarla üzerleri örtülmüştür. Güneydeki mihrab önü kubbesi kuzeyden "L" şeklindeki payelere diğer yandan duvar payelerine oturmaktadır. Üç yönden sivri kemerlerle desteklenen tromp geçişli kubbe dışı kasnaksız olarak yansıtılmıştır” (Top, 1999, s. 19-20).

Şekil 8. İzzeddin Şir Camii’nden Bir Görünüm

5. Gevaş St. Thomas Manastırı (Altınsaç Kilisesi)

Gevaş ilçesine bağlı Altınsaç Köyü’nün kuzeybatısında yer almaktadır. Köy ile kilise arasında yaklaşık olarak 5 km mesafe bulunmaktadır. Havarilerden Aziz Thomas’a ait kutsal eşyanın saklanması amacıyla 11. yüzyılda inşa edildiği tahmin edilen St. Thomas Manastırı (Altınsaç Kilisesi), yıkılmaya yüz tutmuştur. Bu kilise restorasyona ihtiyaç duymaktadır (Şekil 9). “Beleko Dağı’nın kuzeydoğusundaki Varis Körfezi’ne bakan bir tepe üzerinde yer alan manastır Ganjak ya da Mezir olarak da tanınmaktadır. Manastır dıştan 8.65 x 11,5 m ölçülerindeki dikdörtgen planlı ve tek neflidir. Yapıyı doğudaki kayalık zemine oturtmak için buraya 3 metre yükseklikte bir teras duvarı örülmüştür. Kiliseye giriş jamatunun içinde kalan batı cephesinin ortasındaki kapıdan sağlanmaktadır” (Top, vd., 2006, s. 281). Günümüzde, St. Thomas Manastırı (Altınsaç Kilisesi), yıkılmaya yüz tutmuştur. Dolayısıyla, manastırın restorasyona ihtiyacı bulunmaktadır.

Kaynak: <https://van.ktb.gov.tr/>

Şekil 9. Gevaş St Thomas Manastırı (Altınsaç Kilisesi)’den Bir Görünüm

6. İn Köyü

İn Köyü, Van ilinin batısında, Gevaş ilçesinin de kuzeybatısında yer almaktadır. Van merkez ile İn Köyü arasındaki mesafe yaklaşık olarak 88 km'dir. İn Köyü, Gevaş ilçe merkezine 48 km mesafede yer almaktadır. Köyün il ve ilçe merkezine uzak olması, ulaşım imkanlarının yetersiz olması, doğal ortam tahribatını önlemiştir. İn Köyü sınırında saklı bir turizm kaynağı olan Genç Köyü, geçmiş dönemlerde yerleşme yeri olarak kullanılmasına rağmen günümüzde herhangi bir yerleşmeye rastlanılmamaktadır. Karayolu ulaşımının olmadığı bu tarihi yerleşmeye, yalnızca göl üzerinde teknelerle ulaşılabilir. Genç köyünün sahip olduğu doğal güzellikler günümüze kadar korunmuştur (Şekil 10, Şekil 11). İn Köyü ve yakın çevresindeki Ağın Mezrası ile Deveboynu Mevkii, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü'nün 30/12/2020 tarih ve 281279 sayılı oluru ile doğal sit-nitelikli doğal koruma alanı olarak tescil edilmiştir (<https://tvk.csb.gov.tr>).

Şekil 10. Van Gölü ve Artos Dağı'ndan Bir Görünüm (İn Köy)

Şekil 11. Van Gölü'nden Bir Görünüm (İn Köy)

7. Abalı Kayak Merkezi

Van ili Gevaş ilçesi sınırları içerisinde yer alan Abalı Kayak Merkezi, Türkiye’de yer alan profesyonel kayak spor merkezleri arasında yer almaktadır (Şekil 12). Kayak merkezi pistinin eğimi, kar kalınlığı ve kalitesi ile pist uzunluğu yönüyle Türkiye’deki sayılı pistler arasında yer almaktadır. Abalı kayak merkezinde, ikinci etap çalışmalarının tamamlanması, kayak merkezini uluslararası kalite ve standartlara kavuşturacaktır. Kayak merkezinde mevcut bin iki yüz metre telesiyej hattın yanında beş bin metrelik telesiyej hat çalışmaları yürütülmektedir (Van İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü).

“2003 yılında yapılan Abalı Kayak merkezinde iki pist mevcuttur. Bunlardan, 1. etap 1100 m acemi pisti (eğim %16), 2. etap 1400 metre profesyoneller pistidir (eğim %37). Kar kalınlığı genelde 70 cm ile 1 m arasında değişmektedir. Kayak sezonu genel olarak aralık başı ile mart sonudur. Yıllık ortalama ziyaretçi sayısı 6000 civarındadır. Ziyaretçilerin tamamına yakını yerlidir. Kayak merkezinde küçük bir tesis (kafeterya) bulunmaktadır. Herhangi bir konaklama merkezi bulunmamaktadır. Kayak merkezi işletmesinde 2 karsky, UNKE’ye ait 1 kar motosikleti 2 sağlık personeli ayrıca AFAD’a ait 2 kar motoru ve 10 personel bulunmaktadır” (Bozkoyun ve Elmastaş, 2019, s. 405).

Şekil 12. Abalı Kayak Merkezi'nden Bir Görünüm

CİTTASLOW (SAKİN ŞEHİR)

Küreselleşen dünyada nüfusu artan kentler, yaşamın her geçen gün zorlaştığı mekânlar olmaktadır. Teknolojik gelişim ve iletişim şehirlerin belirli alanlarda kolaylık sağlamaktadır (Sırım, 2012: 120). Bu gelişmelere rağmen kalabalık kentler, insanları trafik gürültüsünden, hava ve su kirliliğinden, stresten uzak mekanları arayışa itmiştir Böylece popüler turizm kaynaklarının dışında, alternatif turizm kaynaklarına olan arayış da artmıştır. Cittaslow'un amacı, her şehrin yer algısının ayrılmaz bir parçası olan yaşam kalitesini çevresel açıdan sürdürülebilir bir şekilde korumaktır. Temel felsefe, her bir şehir bölgesinin geleneksel olarak kimliğini oluşturan varlıklarını ve yaşam biçimlerini belirlemek ve desteklemektir. Bu özellikler desteklendiğinde ve sürdürüldüğünde doğal ortam ile insan arasındaki bağ güçlenir (Radstrom, 2011: 92). Turizm coğrafyasında 'yavaş şehirler' yeni ortaya çıkan faaliyetler arasında yer almaktadır. Bu şehirler aynı zamanda yerel kalkınma modeli olarak önem kazanmaktadır (Ünal, 2016: 15). Bu çerçevede birçok yöre turizm zenginliklerini değerlendirme imkânı bulmaktadır. Cittaslow (Sakin Şehir) önemli bir ihtiyaca cevap verebilecek öneme sahiptir. Dünya'da yavaş kent hareketi 20 yy. sonlarında ortaya çıkıp dünya geneline yayılmıştır. "Sakin Kent (Cittaslow) hareketi İtalya'da 1999 yılında kuruluşundan itibaren devamlı bir yayılma süreci göstermiştir. Kentlerin yerel kimliğini ön plana alan Sakin Kent kavramı; sürdürülebilir çevre ve kalkınma anlayışına sahip, yaşam kalitesini yükselten bir kente ulaşmayı hedeflemektedir" (Savaş Yavuzçehre ve Donat, 2017, s. 300). "Cittaslow (Yavaş Şehir) adlandırması, İtalyanca "Citta(şehir)" ve İngilizce "Slow(yavaş)" kelimelerinden oluşmaktadır. Cittaslow, küreselleşme sürecinin çevresel ve doğal yaşama olumsuz etkilerinin ortaya çıkması ile birlikte bu olumsuz etkilere ve hızına karşın gelişen yavaş hareketin bir uzantısı olarak değerlendirilebilir" (Gül Demir, 2018, s. 205). Bu akımın temel amacı yerel kimliğin ortaya çıkarılması, doğayla bütünlük oluşturarak kentlerin kültür ve kimliğini korumak için kurtarıcı bir şehirselleştirme hareketidir (Kaymaz, Birinci ve Camcı, 2017:1002). Türkiye'de de bu perspektifle sakın şehir hareketi başlamıştır.

Türkiye’de Cittaslow Birliği’ne ilk giren kent, İzmir’in Seferihisar ilçesidir. Türkiye’de; Akyaka, Eğirdir, Gerze, Gökçeada, Göynük, Halfeti, Mudurnu, Perşembe, Seferihisar, Şavşat, Taraklı, Uzundere, Vize, Yalvaç, Yenipazar ve son olarak 2019 yılında Köyceğiz, Ahlat ve Gündül’ün de katılımıyla toplam 18 adet yavaş şehir bulunmaktadır. Cittaslow birliği, 50.000’in altında nüfusa sahip olan kentlerin ancak üye olarak alındığı uluslararası ölçekte belediyeler birliğidir. Üyelikte istenen kriterleri sağlamak için farklı projelerin geliştirilip, uygulanması gerekir. Kentlerin üye olması 50 ve üzeri puan almasına bağlıdır. “Günümüzde yoğunlaşan cittaslow olgusu sürdürülebilirlik ve yerel kalkınmada büyük önem arz etmektedir” (Zaman, Kızılkın, Kaymaz ve Birinci, 2017: 397). Bunun için “Bütün şartlara ve zorluklara rağmen, sakin şehir hareketi, küreselleşme karşısında şehirlerin özgün değerlerini koruyarak yaşanabilir yaşam alanı oluşturma çabasında olan yaklaşımdır. Bu çaba ile yerleşim birimlerinin sürdürülebilir bir çerçevede doğal, beşerî, tarihi ve kültürel zenginliklerinin korunması ile yeni nesillere ulaştırılmasını sağlama çabası önem taşımaktadır” (Baytar ve Doğan, 2019, s. 193).

Gevaş’ın Cittaslow (Sakin Şehir) Potansiyeli

Gevaş’ın, havasının ve suyunun temiz olması, biyoçeşitliliğin korunmuş olması ile birlikte doğal çevre şartlarının uygunluğu ilçenin cittaslow potansiyelini olumlu yönde etkilemiştir. Gevaş ilçesi sınırları içerisinde, doğal özellikleri korunmuş farklı özelliklere sahip doğal alanlar bulunmaktadır. Bunlardan Van Gölü Kıyısında yer alan İn Köyü, Ağın Mezrası, Deveboynu Mevkii, sahip olduğu temiz su, zengin flora (bitki) ve fauna (hayvan) varlığı, doğal güzellikleriyle önemli merkezlerdendir. İn Köyü 2020 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından “nitelikli doğal koruma alanı” olarak tescillenmiştir. Bununla birlikte Gevaş ilçesinde bulunan tarihi yapılardan Akdamar kilisesi (Kutsal Haç Kilisesi), İzzeddin Şir Camisi ve Medresesi, Halime Hatun Kümbeti ve Gevaş Mezarlığı, Hişet Kale ve Mezarlığı, Aziz Astuacacın Kilisesi, Aziz Thomas Manastırı ile tabiat güzelliklerinden Akdamar Adası, Deveboyu yarımadası, Artos Dağı ilçenin önemli turizm çekicilikleri arasında bulunmaktadır.

Cittaslow üyeliği için Gevaş’ın aşağıda sıralanan kategorilerde yeteri kadar puan alması gerekmektedir²

Cittaslow Üyelik Kriterleri ve Gevaş İlçesinin Cittaslow Potansiyelini Karşılama Durumu

- ✓ **Çevre politikaları:** Cittaslow’a aday kentlerin çevre politikaları kapsamında çeşitli kriterleri taşıması gerekmektedir. Bu kriterleri; havanın, suyun temiz olması, atık problemi, ışık kirliliği, trafik gürültüsünün olmaması, su arıtma tesisinin bulunması, biyoçeşitliliğin korunması şeklinde sıralamak mümkündür.

Gevaş, çevre politikaları kapsamında gerekli kriterlerin tamamını karşılamaktadır. Bu bağlamda gerek hava gerek su kaynakları bakımından temiz kaynaklara sahiptir. Bununla birlikte yerleşmenin göl kıyısında bulunması ilçenin kaynak potansiyelini (temiz hava vb.) arttırmaktadır. Gevaş’ta trafik gürültüsü, atık madde ve ışık kirliliği oluşturacak herhangi bir unsur olmadığı gibi su arıtma tesisi bulunmakta olup biyoçeşitliliği tehdit eden bir durum söz konusu değildir. Dolayısıyla Cittaslow’a yapılacak başvuruda çevre politikaları faslı için tüm şartlar mevcut durumdadır. Bunun için herhangi maliyet söz konusu olmayacaktır.

² www.cittaslowturkiye.org/Erişim Tarihi: 06.03.2021

- ✓ **Altyapı politikaları:** Cittaslow'a aday kentlerin yerine getirmesi gereken kriterleri, bisiklet kullanımını yaygınlaştıracak yol ve park imkânının bulunması, ulaşım sistemlerinin çevre dostu özellikte olması ve yaygınlaştırılması, ulaşılabilirlik şeklinde sıralamak mümkündür.

Gevaş'ta bisiklet kullanım ve park yerleri bulunmamaktadır. Ancak adaylık durumunda bu çalışmalar kısa sürede tamamlanabilecektir. Yüzey şekilleri buna uygundur. Gevaş'ın Van-İstanbul ve Van-İran yolu üzerinde olması, ayrıca Van hava alanına 35 km gibi çok da uzak olmayan bir mesafede bulunması ulaşılabilirlik açısından ilçeye büyük avantaj sağlamaktadır.

- ✓ **Kentsel yaşam kalitesi politikası:** Bu madde kapsamında aday kentlerde, yeşil alanların korunup yaygınlaştırılması, kentsel değerler korunup iyileştirilmesi, interaktif hizmetlerin geliştirilmesi, sosyal altyapı desteklenerek yerel halka ve turistlere hizmet imkânı sunması gibi kriterlerin yerine getirilmiş olması gerekmektedir.

Bu bağlamda, Gevaş'ın sahip olduğu yeşil alanlar bağlar ve bahçeler bakımından kentsel yaşam kalitesi bakımından önemli bir yere sahiptir. Gevaş'ın cittaslow adaylık durumu söz konusu olduğunda, geriye kalan eksik kriterler, ilgili kurumlar tarafından rahatlıkla tamamlanabilir özelliktedirler.

- ✓ **Tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkârlara dair politikalar:** Cittaslow adayı kentin bu politikalar çerçevesinde, esnaf ile operatörlerde farkındalık oluşturma, eğitimci, yönetici ve çalışanların cittaslow teması hakkında eğitim almaları, ekolojik prensibin korunması, geleneksel ve el yapımı marklı ürünlerin teşviki, kırsaldaki insanların hizmet erişimini kolaylaştırma, yerelde organik ürünlerin teşvik edilmesi gibi kriterleri yerine getirmesi gerekmektedir.

Gevaş, bu kriteri yerine getirecek potansiyele sahiptir. İlçe genelinde ilgili kurumların çalışmalarıyla bu potansiyel harekete geçirilebilecektir. Bu yüzden, bahsedilen kriterlerin ilçe genelinde geliştirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır.

- ✓ **Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar:** Bu madde kapsamında, yöre halkına misafirperverliğin geliştirilmesi, iyi karşılanma, cittaslow teması hakkında yöre halkına ve esnafa eğitimin verilmesi, bu çerçevede çalışan derneklerin aktif varlığı ve farkındalığı artırma gibi çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Anadolu'nun diğer tüm kentleri gibi Gevaş'ta da misafirperverlik ve iyi karşılama gibi değerler oldukça gelişmiştir. Bunun dışındaki kriterler, cittaslow adaylığı durumunda ilgili kurum ve kuruluşların (Valilik, kaymakamlık, Belediye, Turizm Müdürlüğü, STK'lar, Milli Eğitim Müdürlüğü vb.) ortak çalışmalarıyla geliştirilmesi gerekmektedir.

- ✓ **Sosyal Uyum:** Bu madde kapsamında, etnik kökeni farklı insanların aynı mahallede yaşaması ve ona göre nüfus yoğunluğunun şekillenerek dengeli dağılması, gençlerin istihdamı, gençlik merkezinin bulunması ve gençlik faaliyetlerinin yapıldığı alanların bulunması gibi kriterlerin yerine getirilmesi gerekmektedir.

Gevaş'ta bu kriterlerden bazıları mevcuttur (etnik kökeni farklı insanların aynı mahallede yaşaması, farklı din ve kültürlerden motiflerin bulunması ve bunların

bir arada yaşaması, gençlik faaliyetlerinin yapıldığı alanların varlığı gibi). Ancak adaylık sırasında ilgili birimlerin çalışmalarıyla diğer kriterlerin geliştirilmesi gerekmektedir.

- ✓ **Ortaklıklar:** Bu madde kapsamında, gelişmekte olan ülkelerin cittaslow ve slowfood felsefesinin yapılması için iş birliği yapmak, kurumlar aracılığıyla geleneksel ve doğal yiyeceklerin aktiviteyle kampanyalarla desteklenmesi gibi kriterlerin bulunması gerekmektedir.

Yörede zengin bir yiyecek kültürü mevcuttur. Ancak yiyecek kültürünün daha da yaygınlaşması için aktivite ve desteğe ihtiyaç bulunmaktadır.

Yukarıda sayılan kriterlere ek olarak, Cittaslow Birliği üyeliğinde nüfus miktarının 50.000'in altında olması kriterini sağlamak gerekmektedir. Bu kriter göz önüne alındığında Gevaş ilçesinin nüfusunun 28.242 olduğu görülmektedir. Dolayısıyla nüfus kriteri için Gevaş'ın uygun bir yer olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, Gevaş'ın bu kriter dışındaki diğer kriterlerden de alması gereken puan 50'nin üstünde bir puandır. Dolayısıyla yeterli bir puan elde etmek ve üyelik başvurusu için kurumsal bazlı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Gevaş İlçesi'nin Turizm Alanlarının Planlamasına Yönelik Öneriler

Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
<p>Gevaş'ta kültürel, doğal ve tarihi varlıkların bulunması,</p> <p>İlçede bulunan kaynakların (doğal, kültürel, tarihi vb.) turizm ve rekreasyona uygun olması,</p> <p>İlçede koruma altına alınmış turizm alanlarının varlığı</p> <p>İlçenin eko turizm, kış turizmi, dalış turizmi vb. alternatif turizm faaliyetlerine uygun olması,</p> <p>İlçenin, ülkemizin en büyük gölü olan Van Gölü'nün kıyısında yer alması,</p> <p>Akdamar Adası'nın varlığı,</p> <p>İklim koşullarının farklı turizm etkinliklerinin yapılabilmesine imkân vermesi,</p> <p>Yöre halkının konukseverliği,</p> <p>Ulaşım olanaklarının uygun olması,</p> <p>Su sporlarına uygun alanların mevcut olması,</p> <p>Dalış turizmine uygun alanların varlığı,</p> <p>Artos Dağı'nın varlığı,</p> <p>Cittaslow potansiyeline sahip olması</p>	<p>Altyapı ve hizmet kalitesinin düşük olması,</p> <p>Konaklama vb. tesislerinin azlığı,</p> <p>Nitelikli işgünün az olması,</p> <p>Doğal, kültürel ve tarihi mirasın yeterince korunamaması,</p> <p>Tanıtım ve pazarlamanın yetersiz olması,</p> <p>Turizm ile ilgili planlamanın olmaması,</p> <p>Halkın turizm sektörüne yönelik farkındalığının düşük olması. Dolayısıyla, yerel halkın karar mekanizmalarında yer alamaması</p> <p>Cittaslow adaylığı için kurumsal yatırımların yetersiz olması</p>
Fırsatlar	Tehditler

İlçe teşvik ve sübvansiyonların en yoğun olduğu 6. bölgede yer alması, Turistler için önemli olan tatil maliyetlerinin düşük olması, İç turizme olan ilginin artması, Birçok turizm türü için uygun alanların mevcudiyeti, Alternatif turizme olan talebin artması, Vizontele filmi ile ilçenin bilinirliğinin artması, Sosyal medyanın gelişmesine paralel olarak yörenin tanınırlığının artması, İlçeye yakın turizm işletme yüksekokulunun bulunması,	Yörenin imaj problemi, Yanlış arazi kullanımına bağlı olarak tarihi ve doğal alanların zarar görmesi, Tarihi alanların yeterince korunamaması, Bilinçsiz turizm faaliyetleri sonucu doğal çevrenin bozulması, Özellikle kırsal alanlardaki güvenlik problemi,
---	---

SONUÇ VE ÖNERİLER

Gevaş, konumu sahip olduğu tarihi ve doğal kaynaklarıyla turizm açısından önemli bir yere sahiptir. Gevaş, Van Gölü kıyısında Artos Dağı'nın eteğinde kurulmuş bağlarıyla bahçeleriyle, kayak merkeziyle dinlenmeye uygun bir yerleşim birimidir. Ancak ilçe sahip olduğu turizm kaynaklarının tanıtımı yeterince yapılmadığından haliyle turizmin ilçe ekonomisine de katkısı sınırlı olmaktadır.

Ülkeler son yıllarda daha fazla turist çekmek ve turizm kaynaklarını çeşitlendirmek için büyük çaba göstermektedir. Bu açıdan bakıldığında Gevaş ilçesinin sahip olduğu yukarıda sıralanan doğal ve tarihi turizm kaynaklarının ulusal ve uluslararası ölçekte tanıtımının yapılması durumunda ilçe, il ve ülke ekonomisine katkı sağlayacağı açıktır. Kırsal yerleşmelerden şehirlere yaşanan göçe bağlı olarak şehirlerde meydana gelen nüfus artışı, kırsal turizm kaynaklarına olan talebi arttırmaktadır. Gevaş'ta sahip olduğu bu potansiyelini kullanarak bu avantajı kullanmalıdır.

Gevaş ilçesine ve ilçe sınırında yer alan turizm kaynaklarına erişim İn Köyü dışındaki yerlere hem yakın hem de kolaydır. Bu kaynakların altyapı ve üst yapı yatırım ihtiyacı olmakla birlikte bu kaynakların zarar görmesinin önüne geçecek önlemlerin alınması ve sürdürülebilir bir çerçevede çalışmaların yürütülmesi bu kaynaklardan bizden sonraki nesillerin de yararlanması için önemlidir.

Gevaş ilçesi, yukarıda sayılan turizm kaynaklarıyla cittaslow'a aday olacak bir potansiyele sahiptir. Gevaş, cittaslow kentler için gerekli olan birçok kritere, ekstradan bir çalışma gerektirmeden hâlihazırda sahip olan bir yerleşmedir. Örneğin, çevre politikaları için gerekli olan kriterler ile nüfus kriterinin tamamına, ayrıca altyapı politikaları, kentsel yaşam kalitesi politikaları, tarımsal, turistik, esnaf ve sanatkârlara dair politikalar, misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için planlar, sosyal uyum ve ortaklıklar, başlıkları altındaki kriterlerin birçoğuna sahiptir. Dolayısıyla ilçedeki ve ilçenin bağlı bulunduğu Van ilindeki ilgili resmi ve özel kurum ve kuruluşların ortak çalışmaları ile geriye kalan ve çok fazla maliyet istemeyen kriterlerin yerine getirilmesi uzun zaman almayacaktır.

Gevaş, cittaslow kenti olduğu takdirde, özelde ilçenin ve Van ilinin, genelde ise ülkemizin tanıtımına katkı sağlayacaktır. Dolayısıyla turizm kaynakları açısından zengin olan ve cittaslow kent olma kriterlerinin birçoğu barındıran Gevaş'ın, cittaslow kentlere dâhil olabilmesi için ilgili kurum ve kuruluşların (yetkililerin) bir an önce harekete geçmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Akova, İ. (2019). Turizm Coğrafyası. M. Doğan, & Ö. Sertkaya Doğan (Ed.), *Beşerî ve Ekonomik Coğrafya (3. Baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Alaeddinoğlu, F. (1999). *Gevaş Kasabasının Coğrafi Etüdü*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Arslan Kalay, H. & Yıldız, S. (2017). Akdamar Anıt Müzesi'nin (Kilisesi) Tarihsel Süreçleri ve Kültürel Miras Turizmi Açısından Önemi. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 6(1), 121-136.
- Baytar, İ. (2021). *Muş İli Kırsal Alan Potansiyeli ve Kalkınmaya Etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Baytar, İ. & Doğan, M. (2019). Bahcesaray İlçesinin Turizm Kaynakları ve Cittaslow Potansiyeli. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(5), 177-199.
- Bozkoyun, M. & Elmastaş, N. (2019). Hoşap Çayı Havzası'nın Turizm Kaynakları ve Bu Kaynakların Planlamasına Yönelik Öneriler. F. Alaeddinoğlu, S. Özer, S. Şahin & H. Arslan Kalay (Ed.). *Turizm Araştırmaları*. Paradigma Akademi.
- Bozkoyun, M., Baytar, İ. & Erginyürek., M. (2019). Recommendations for the Planning and Use of Agricultural Land in Gevaş District. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(96), 428-442.
- Civelek, M., Dalgın, T. & Çeken, H. (2014). Agro-Turizm ve Kırsal Kalkınma İlişkisi: Muğla Yöresindeki Agro-Turizm Alanlarında Bir Araştırma. *Turizm Akademi Dergisi*, 1(1), 15-28.
- Doğanay, H. (1998). *Türkiye Ekonomik Coğrafyası*. Çizgi Kitapevi.
- Güney, Ç. (2000). Akdamar Adası ve Kilisesi. *Travel Dergisi*.
- Gül Demir, M. (2018). Yavaş Hareketin Kentsel Ölçekteki Yeni Yansıması: Cittaslow. *Ulusal Çevre Bilimleri Dergisi*, 1(4), 203-2010.
- Hoşgören, Y. M. (2015). *Hidroğrafya'nın Ana Çizgileri I*. Çantay Yayınevi.
- Kaymaz, K., Birinci, S. & Camcı, A. (2017). Sürdürülebilir Turizm Açısından Uzundere Sakin (Cittaslow) Şehri. *1st International Congress on Social Sciences*, 1(1), 1000-1026.
- Meteoroloji Genel Müdürlüğü.
- Olalı, H. (1983). *Dış Tanıtma ve Turizm*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Özgüç, N. (2017). *Turizm Coğrafyası*. Çantay Kitabevi.
- Radstrom, S. (2011). A Place-Sustaining Framework for Local Urban Identity: an Introduction and History of Cittaslow. *Journal of Planning Practice*, 1(1), 90-113.

- Savaş Yavuzçehre, P. & Donat, O. (2017). Türkiye’de Sakin Kent (Cittaslow) Üyeliğinin Kamusal Mekânlara Etkisine Yönelik Bir İnceleme. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 301-320.
- Sırım, V. (2012). Çevreyle Bütünleşmiş Bir Yerel Yönetim Örneği Olarak Sakin Şehir Hareketi ve Türkiye’nin Potansiyeli. *Journal of History Culture and Art Research*, 1(4), 119-131.
- Tümertekin, E. (1982). *Ekonomik Coğrafya*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Ünal, Ç. (2016). Turizm Coğrafyasında Yeni Kavramlar “Yavaş Şehirler ve Yavaş Turizm”. *Doğu Coğrafya Dergisi*, sayı 36, 13-28.
- Van Meteoroloji 14. Bölge Müdürlüğü.
- Yıldız, M. Z. & Deniz, O. (2005). Kapalı Havza Göllerinde Seviye Değişimlerinin Kıyı Yerleşmelerine Etkisi: Van Gölü Örneği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 15-31.
- Top, M. (1999). Gevaş İzettin Şir Camii. *Dünyada Van Dergisi*, 20, 18-21.
- Top, M., Kılıç, S. & Karaca, Y. (2006). Van’da Ortaçağ ve Sonrası Yapılar. Van Kültür ve Turizm Envanteri I. İstanbul.
- Türk Dil Kurumu Sözlüğü, 2020.
- Zaman, M., Kızıllkan, Y., Kaymaz, Ç. K. & Birinci, S. (2017). Turizm Açısından Perşembe İlçesi: Sakin Şehir (Cittaslow) Hareketi (Ordu). *Dokap Bölgesi Uluslararası Turizm Sempozyumu*, 1(1), 395-409.
- <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi 10. 11. 2020).
- <http://www.sehrivangazetesi.com/turizm/vanin-turizmdeki-goz-bebegi-akdamar-adasi> (Erişim Tarihi 11.11.2020).
- <https://van.ktb.gov.tr/TR-88267/abali-kayak-merkezi.html> (Erişim Tarihi 11.11.2020).
- <https://www.cittaslowturkiye.org/> (Erişim Tarihi 11.11.2020).
- <https://tvk.csb.gov.tr/van-gevas-inkoyu-agin-mezrasi-deveboynu-tescil-ilani-duyuru-411945> (Erişim Tarihi: 11.03.2021)